

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี

FACTORS INFLUENCING THE DECISION TO PARTICIPATE IN A GREEN INDUSTRIAL PROJECT OF ENTREPRENEURS IN UBONRATCHATANI

บุษกร คำโฮม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3 ซึ่งเป็นโรงงานประเภทที่อาจก่อให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมหรือก่อเหตุเดือดร้อนอันตรายต่อประชาชน จำเป็นต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและต้องได้รับใบอนุญาตก่อนตั้งโรงงาน โดยคัดเลือกจากโรงงานในจังหวัดอุบลราชธานีที่ผ่านการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว ใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวนประชากร ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการจำนวน 25 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบกิจการโดยจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด มีระยะเวลาดำเนินกิจการมากกว่า 10 ปี ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนของสถานประกอบการมูลค่าระหว่าง 1 ล้านบาท ถึง 5 ล้านบาท มีพนักงานในสถานประกอบการจำนวน 16-50 คน และขายสินค้าให้กับลูกค้าภายในประเทศเท่านั้น
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการในระดับมาก คือ ความต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร ความง่ายและสะดวกของขั้นตอนในการเข้าร่วมโครงการ และความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขององค์กร ตามลำดับ
3. ผู้ประกอบการเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวนั้นมีอุปสรรคโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อ พบว่า อุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่ายากอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียว ขั้นตอนในการขอการรับรองมีความยุ่งยาก ขาดข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลมีความยุ่งยาก ตามลำดับ
4. ความต้องการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ประโยชน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับในระดับมาก คือ องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายในการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวไว้ที่ระดับ 1 รองลงมา คือ ระดับ 5 ระดับ 3 และระดับ 2 ตามลำดับ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการธุรกิจ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี E-mail: ajpamubu@gmail.com

6. กรณีผู้ประกอบการได้รับการรับรองจากโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวแล้วและต้องการขอการรับรองในระดับที่สูงขึ้นไป ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนโดยการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจัดทำระบบดำเนินงาน รองลงมา คือ ต้องการให้ภาครัฐจัดการฝึกอบรมและสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้ในการจัดทำระบบ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

Abstract

This research aimed to investigate factors influencing the decision to participate in a Green Industry project of entrepreneurs in Ubon Ratchathani and obstacles to their participation. The samples were 3rd factory type which were likely to cause environmental problems or harm the citizens. The factories needed to be monitored closely and had to obtain factory establishment licenses before establishment. The selected samples were certified by Green Industry and equated to the research population which consisted of 25 entrepreneurs. Data were collected by interviews and questionnaires. Statistical methods for data analysis were means, percentages, and standard deviations. The results revealed that:

1. Most entrepreneurs conducted their businesses as limited companies in production sector having operation period of more than 10 years, authorized capital between 1 million to 5 million bahts, employees of 16 to 50, and only sold their products domestically.

2. The 3 most influential factors in deciding to participate in the Green Industry project of entrepreneurs were the need to enhance organizational image, the convenient procedures for participation, and the determination to minimize environmental effects.

3. The entrepreneurs stated that on average the obstacles to participation in the project were at a moderate level. These obstacles were insufficient support from the government, lack of knowledge and experience in requesting Green Industry certification, a complicated process of certification request, inadequate information, and the difficulties in accessing sources of information.

4. On average, the entrepreneurs wanted to gain benefits from participating in the project at a moderate level. The most desirable benefit that the informants stated was a better organizational image.

5. Most entrepreneurs aimed to request certification for Green Industry at level 1 followed by levels 5, 3, and 2.

6. In case of having already been certified by Green Industry and wanting to be certified at a higher level, most entrepreneurs needed government support in establishing a consulting center, followed by providing training and low interest loans respectively.

Keywords : Factors Influencing Decision, Green Industry Project

บทนำ

กระบวนการผลิตหรือดำเนินงานของธุรกิจนั้น ประกอบด้วย การนำทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักรอุปกรณ์และพลังงาน เข้าสู่กระบวนการแปรรูปหรือกระบวนการจัดการซึ่งจะได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นสินค้าหรือบริการที่องค์กรส่งมอบให้กับผู้บริโภค นอกเหนือจากสินค้าหรือบริการแล้ว สิ่งที่ถูกปล่อยออกมาจากกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ มลภาวะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ขยะ น้ำเสีย ฝุ่น คาร์บอนและก๊าซพิษ

จากจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้การผลิตสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น สิ่งตามมา คือ การใช้ทรัพยากรมากขึ้นและการปล่อยมลภาวะนั้นได้แปรผันตามการใช้ทรัพยากร จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้มีความเสื่อมโทรมของป่าไม้และดิน ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง อุณหภูมิโลกสูงขึ้น มีความแปรปรวนของสภาพอากาศ เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การระบาดของโรคต่างๆ การเจ็บป่วยจากการทำงาน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีความตระหนักในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นการแสดงออกที่เห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การกีดกันทางการค้ายังมีความเชื่อมโยงกับประเด็นทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคม

ประเทศไทยมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตามที่ได้ให้สัตยาบันรับรองปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2545 และปฏิญญามะนิลาว่าด้วยอุตสาหกรรมสีเขียว เมื่อปี พ.ศ. 2552 กระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยดำเนินการในเชิงรุก มุ่งเน้นในการส่งเสริมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้เติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นรูปธรรมจึงได้เริ่มโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ขึ้น

เพื่อส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้มีการประกอบกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมมีภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ ประชาชนไว้วางใจ และเกิดการสร้างสรรค์ธุรกิจสีเขียว ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมสีเขียวของประเทศ (Green GDP) มีมูลค่าสูงขึ้นด้วย (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554: ออนไลน์)

ก่อนที่จะมีโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวนั้น มีมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่รู้จักกันดี และมีองค์กรจำนวนมากที่นำมาตรฐานดังกล่าวไปดำเนินการ จนได้รับการรับรองมาตรฐานนี้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มอก.14001 (International Organization for Standardization : ISO 14001) ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่อธิบายถึงข้อกำหนดต่างๆ สำหรับองค์กรเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่ากิจกรรม หรือการดำเนินการต่างๆ ขององค์กร ได้มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีมาตรการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และการปรับปรุงความสามารถขององค์กรในการดูแลสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิตติพงศ์ จิรวาสวงศ์, 2555: ออนไลน์)

โครงการอุตสาหกรรมสีเขียวนั้น มีการแบ่งระดับการดำเนินงานถึง 5 ระดับ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามาตรฐาน ISO 14001 อยู่ในระดับที่ 3 ของโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว การแบ่งระดับการดำเนินงานเป็น 5 ระดับซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายากนั้นทำให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการได้ง่ายขึ้นและมีกำลังใจในการก้าวขึ้นไปทีละระดับ ส่วนงานของรัฐก็สามารถให้คำแนะนำและสนับสนุนได้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

ในปี 2554 กระทรวงอุตสาหกรรม มีการออกใบรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวไปทั้งสิ้น 1,050 ราย ส่วนในปี 2555 ออกใบรับรองไปทั้งสิ้น 2,000 ราย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมย้ำว่า เป้าหมายในปี 2558 ช่วงเดียวกับที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีสถานประกอบการทั่วประเทศไทยอีก 70,000 แห่ง

เป็นอุตสาหกรรมสีเขียว คาดว่าสถานประกอบการจะให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการในอนาคต โดยได้มอบหมายให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด นิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศและหน่วยงานทั้งหมดของกระทรวง ออกไปเชิญชวน ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมสนับสนุน (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555: ออนไลน์)

ปี พ.ศ. 2555 ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงงานจำพวกที่ 3 ในความรับผิดชอบ 656 แห่ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี, 2556: 20) จากข้อมูลเมื่อสิ้นสุดปี พ.ศ. 2555 มีสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการรับรองเพียง 25 แห่ง โดยทั้งหมดผ่านการรับรองการดำเนินงานในระดับ 1 (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555: ออนไลน์)

จึงนำมาสู่ประเด็นการวิจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการ

จากประเด็นดังกล่าวจึงต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานประกอบการจนสามารถก้าวเข้าสู่โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ซึ่งจะส่งผลให้สถานประกอบการอยู่ร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3 ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ได้ผ่านการ

รับรองอุตสาหกรรมสีเขียว เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว โดยกลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการจำนวน 25 ราย ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวดังนี้

1. ลักษณะของสถานประกอบการ ประกอบด้วย ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาการดำเนินงานของธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ
2. ความจำเป็นในการผ่านการรับรองโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ประกอบด้วย ความต้องการของลูกค้า ชุมชน ผู้ถือหุ้น กฎหมาย การกีดกันทางการค้า
3. อุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ประกอบด้วย บุคลากรขาดความรู้ด้านอุตสาหกรรมสีเขียว บุคลากรไม่เห็นประโยชน์ของโครงการ ขาดผู้มีประสบการณ์ที่จะรับผิดชอบโครงการ ขาดเงินทุน ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ขาดข้อมูลข่าวสาร
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ประกอบด้วย สิทธิประโยชน์จากภาครัฐ ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร การลดต้นทุน ยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐนิเวศ (Eco-Efficiency)

Eco-Efficiency มีการเริ่มใช้อย่างเป็นทางการโดยคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมโลก เมื่อ พ.ศ. 2535 Eco-Efficiency หมายถึง การสร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการปกป้องรักษาระบบนิเวศไปพร้อมๆ กันเป็นการวางแนวทางและทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

ของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งหลักการ คือ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรและลดการปล่อยมลพิษซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม (สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2554: ออนไลน์)

2. การบริหารเชิงระบบตามวงจร PDCA

เป็นหลักการบริหารจัดการที่ถูกนำมาเผยแพร่โดย ดร. เดมมิ่ง เมื่อ ค.ศ.1950 นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยแนวคิดนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือทำ การตรวจสอบ และการกำหนดการปรับปรุงแก้ไข โดยเน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร

3. ทฤษฎีการจัดการของ Henri Fayol

เกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management Functions) เฟโย (ค.ศ. 1841-1925) ได้อธิบายถึงกระบวนการจัดการงานว่า ประกอบด้วยหน้าที่ทางการจัดการ 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน การควบคุม

4. มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

ในปัจจุบันความสนใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมได้ขยายตัวอย่างมากในทุกๆ ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นในหน่วยงานของภาครัฐ หรือเอกชน ต่างก็ให้ความสนใจและดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่แสดงถึงความใส่ใจ ห่วงใย ช่วยเหลือ และพัฒนาสังคม ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งสังคมภายในองค์กร สังคมโดยรอบข้าง สังคมระดับประเทศและสังคมโลก

มาตรฐาน ISO 26000 เป็นมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นกับองค์กร ซึ่งมาตรฐานนี้ จะมีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน (Guidance) ไม่ใช่ข้อกำหนด (Requirements) ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะขอการรับรองได้ เหมือนกับมาตรฐาน ISO 9001 (ระบบ

บริหารคุณภาพ) หรือมาตรฐาน ISO 14001 (สิ่งแวดล้อม) โดยหัวข้อหลักของความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Organizational Governance) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) ความใส่ใจต่อผู้บริโภค (Consumer Issues) การดูแลสิ่งแวดล้อม (Environment)

ISO 14001 เป็นมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมที่พัฒนามาเพื่อให้องค์กรต่างๆ มีระบบในการควบคุมปรับปรุงและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งป้องกันสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ระบบดังกล่าวประกอบด้วย การวางแผน การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและลดมลพิษที่ต้นเหตุ โดยให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มอาจเกิดขึ้นในอนาคต ในปัจจุบันองค์การการค้าโลกได้นำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นมาตรการทางการค้า ด้วยการนำ ISO 14001 มาปรับใช้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้าและลดปัญหาทางการค้าระหว่างประเทศ ช่วยลดต้นทุนในระยะยาวและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทยองค์กรเอกชนหลายแห่งได้นำมาใช้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้าและสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้นำมาประกาศใช้ในประเทศไทยในชื่อ “อนุกรมมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม มอก. ISO 14000” ประกอบด้วยหลายมาตรฐานตั้งแต่ 14001-14100 แต่อนุกรมที่ใช้เป็นแนวทางขอการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ มาตรฐาน ISO 14001 (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2550: 271-274)

5. โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

กระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวโดยมีวัตถุประสงค์ให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกับสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน อุตสาหกรรมสีเขียวแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) คือ ความมุ่งมั่นที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีการสื่อสารภายในองค์กรให้ทราบโดยทั่วกัน

ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) คือ การดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้สำเร็จตามความมุ่งมั่นที่ตั้งไว้

ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System) คือ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบมีการติดตามประเมินผลและทบทวนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมถึงการได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่ยอมรับและการรับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) คือ การที่ทุกคนในองค์กรให้ความร่วมมือร่วมใจดำเนินงานอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกด้านของการประกอบกิจการจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร

ระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network) คือ การแสดงถึงการขยายเครือข่ายตลอดห่วงโซ่อุปทานสีเขียวโดยสนับสนุนให้คู่ค้าและพันธมิตรเข้าสู่กระบวนการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวด้วย (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554: ออนไลน์)

โครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นการเทียบระดับการดำเนินงานของโรงงานกับระดับของอุตสาหกรรมสีเขียว 5 ขั้น ซึ่งมีใช้โครงการในลักษณะดำเนินการซ้อนทับกับหน่วยงานอื่น องค์กรสามารถสมัครเข้าร่วมโครงการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยสมัครผ่านทางอุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรที่ผ่านการรับรองสามารถขอรับสิทธิประโยชน์จากกระทรวงอุตสาหกรรมได้ โครงการดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้องค์กรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และสนับสนุนให้องค์กรพัฒนาศักยภาพเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคต

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ความคิดเห็นของผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3 ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ผ่านการรับรอง

อุตสาหกรรมสีเขียว เพื่อให้ทราบ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ทราบปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการ โดยมีแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3 ในจังหวัดอุบลราชธานีที่ผ่านการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยใช้เท่ากับจำนวนประชากร ซึ่งมีทั้งหมด 25 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ สินค้าหรือบริการของธุรกิจ เงินทุนจดทะเบียนของกิจการ จำนวนพนักงานในสถานประกอบการ การขายสินค้าให้กับลูกค้าในต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ในส่วนนี้จะสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการถึงความจำเป็นที่ต้องเข้าร่วมโครงการหรือปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของสถานประกอบการ ข้อคำถามประกอบด้วยปัจจัย 8 ข้อ โดยใช้มาตรการประเมินแบบตัวเลข 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 อุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ในส่วนนี้จะสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ข้อคำถามประกอบด้วยปัญหาและอุปสรรครวม 8 ข้อ โดยใช้มาตรการประเมินแบบตัวเลข 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ในส่วนนี้จะสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการถึงประโยชน์ที่ต้องการได้รับในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ข้อคำถามประกอบด้วยสิทธิประโยชน์จากภาครัฐ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นภายในสถานประกอบการเอง เมื่อเข้าร่วมโครงการ คำถามรวมทั้งหมด 10 ข้อ โดยใช้มาตรการประเมินแบบตัวเลข 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับที่สูงขึ้น ในส่วนนี้จะสอบถามถึงเป้าหมายของสถานประกอบการว่าต้องการการรับรองสูงสุดในระดับใดและต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนในส่วนใด ในส่วนนี้จะป้อนคำถามปลายเปิดให้ผู้ประกอบการเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐด้วย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบข่ายหรือนิยามตัวแปรให้สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา สร้างข้อความแบบสอบถามตรวจสอบแบบสอบถาม ในด้านความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยประกอบด้วย

1) การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อขอข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว นอกจากนั้นได้มีการค้นคว้าข้อมูลจากตำรา รายงานการวิจัย และบทความในวารสารวิชาการ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

2) การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสำรวจโดยใช้การสัมภาษณ์ในรายที่อนุญาตให้สัมภาษณ์และให้ผู้ประกอบการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองกรณี

ไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ กับกลุ่มผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวจำนวน 25 ราย ซึ่งผู้ประกอบการให้ข้อมูลทั้งสิ้น 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 68 ของประชากร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลสรุปการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบกิจการโดยจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้อยละ 64.71 มีระยะเวลาดำเนินกิจการมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 94.12 ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตน้ำแข็ง ร้อยละ 47.06 มีจำนวนเงินทุนจดทะเบียนของสถานประกอบการมูลค่าระหว่าง 1 ล้านบาท ถึง 5 ล้านบาท ร้อยละ 52.94 มีพนักงานในสถานประกอบการจำนวน 16-50 คน ร้อยละ 70.59 และขายสินค้าให้กับลูกค้าภายในประเทศเท่านั้น ร้อยละ 88.24

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ปัจจัยที่ส่งผลในระดับมากต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ คือ ความต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กรค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ขั้นตอนในการเข้าร่วมโครงการง่ายและสะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขององค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

ปัจจัยที่ส่งผลในระดับปานกลางต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ

คือ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ความต้องการของผู้ถือหุ้นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ความต้องการของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 และกฎหมายและข้อกำหนดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลในระดับน้อยต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ คือ ด้านความต้องการของลูกค้าค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35

3. อุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ผู้ประกอบการเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวนั้นมีอุปสรรคโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 เมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อพบว่า อุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ขั้นตอนในการขอการรับรองมีความยุ่งยาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 ขาดข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลมีความยุ่งยาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

อุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การไม่มีเงินทุนในการดำเนินโครงการค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 การดำเนินโครงการต้องใช้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 การดำเนินโครงการต้องเป็นการเพิ่มภาระในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 และการที่ผู้บริหารไม่เห็นประโยชน์ของโครงการหรือขาดแรงจูงใจในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29

4. ประโยชน์ที่ต้องการได้จากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ผู้ประกอบการต้องการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 เมื่อพิจารณา

แต่ละประเด็นพบว่า ประโยชน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับในระดับมาก คือ องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการต้องการได้รับในระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 การได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 องค์กรสามารถเพิ่มยอดขายได้มากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 การได้รับเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 องค์กรสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 และการที่ภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการจัดซื้อจัดจ้างองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 ส่วนประโยชน์ที่ผู้ประกอบการต้องการได้รับในระดับน้อย ได้แก่ การได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 และการได้รับยกเว้นอากร ขาออก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.06

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับที่สูงขึ้น

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายในการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวไว้ที่ ระดับ 1 ร้อยละ 41.18 รองลงมา คือ ระดับ 5 ร้อยละ 23.53 ระดับ 3 ร้อยละ 23.53 และระดับ 2 ร้อยละ 11.76 ส่วนระดับ 4 นั้น ไม่มีผู้ประกอบการรายใดเลือก

กรณีผู้ประกอบการได้รับการรับรองจากโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวแล้วและต้องการขอการรับรองในระดับที่สูงขึ้นไป ผู้ประกอบการ ร้อยละ 50.00 ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ สนับสนุนโดยการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจัดทำระบบดำเนินงาน รองลงมา คือ ต้องการให้ภาครัฐให้การฝึกอบรม ร้อยละ 36.36 และต้องการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้ในการจัดทำระบบ ร้อยละ 13.60

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ปัจจัยที่ส่งผลในระดับมากต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ คือ ความต้องการส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร ขั้นตอนในการเข้าร่วมโครงการง่ายและสะดวก และความมุ่งมั่นในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขององค์กร ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลในระดับปานกลางต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ คือ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ความต้องการของผู้ถือหุ้น ความต้องการของชุมชน และกฎหมายและข้อกำหนด ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านความต้องการของลูกค้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลในระดับน้อยต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์ และ อุดมสารพันธ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเห็นของผู้ประกอบการส่งออกไทยต่อมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม จากการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมจะสร้างความเชื่อมั่น ความพึงพอใจและความเชื่อถือของธุรกิจภายในสายตาลูกค้า ช่วยให้ทุกคนในสังคมรู้จักการมี การทำสิ่งที่ดีและถูกต้อง และสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจแก่ผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนธุรกิจและนักลงทุนและสอดคล้องกับ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (2557: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่าองค์กรข้ามชาติหลายแห่งเริ่มหันมาให้ความสนใจการมุ่งเน้นรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่เริ่มมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของประชาชน เข้ามามีกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องเพื่อ

สร้างภาพลักษณ์ในการนำไปสู่องค์กรสีเขียวที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีและทำให้ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. อุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ผู้ประกอบการเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวนั้นมีอุปสรรคโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อ พบว่า อุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียว ขั้นตอนในการขอการรับรองมีความยุ่งยาก ขาดข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลมีความยุ่งยาก ตามลำดับอุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การไม่มีเงินทุนในการดำเนินโครงการ การดำเนินโครงการต้องใช้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น การดำเนินโครงการต้องเป็นการเพิ่มภาระในการทำงาน และการที่ผู้บริหารไม่เห็นประโยชน์ของโครงการหรือขาดแรงจูงใจในการดำเนินงาน ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ อรรถนพ ขาวนุ้ม (2543: 97) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนและระหว่างการจัดตั้งระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในอุตสาหกรรมผู้ผลิตแผงวงจรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาก่อนการดำเนินการ คือ พื้นฐานความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานอยู่ในระดับปานกลางและขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ วรภรณ์ กัลยาเลิศ และ วีรธ วัฒนาค (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการประเมินสาเหตุที่โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการไม่ดำเนินการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) โดยพบว่า ปัญหาอุปสรรคข้อหนึ่งที่ทำให้สถานประกอบการไม่ดำเนินการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาความยุ่งยาก

ซับซ้อนในการยื่นขอการรับรอง และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับปียติฯ ตั้งตระกูลสมบัติ (2554: ออนไลน์) ที่ได้ศึกษาการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทยสู่โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว พบว่าอุปสรรคข้อหนึ่งที่มีผลต่อการปรับตัวสู่โครงการฯ ขององค์กรเหล่านี้ คือ การที่ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรขาดความรู้ และผู้ปฏิบัติงานยังยึดติดอยู่กับการปฏิบัติงานแบบเดิมๆ

3. ประโยชน์ที่ต้องการได้จากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ผู้ประกอบการต้องการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่าประโยชน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับในระดับมาก คือ องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการต้องการได้รับในระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล องค์กรสามารถเพิ่มยอดขายได้มากขึ้น องค์กรสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานได้ และการที่ภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการจัดซื้อจัดจ้างองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ ตามลำดับ ส่วนประโยชน์ที่ผู้ประกอบการต้องการได้รับในระดับน้อย ได้แก่ การได้รับยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร และการได้รับยกเว้นอากรขาออก สอดคล้องกับกระทรวงอุตสาหกรรม (2556: 14) ที่กล่าวว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวจะทำให้สถานประกอบการเกิดภาพลักษณ์ที่ดี เกิดความเข้าใจที่ดีและการยอมรับระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนที่อยู่โดยรอบ และยังสร้างโอกาสทางการตลาดโดยเน้นประเด็น “สีเขียว” ของผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต และทางกระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว ซึ่งได้แก่ ยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและลดหย่อนภาษีเงินได้

4. ความคิดเห็นต่อการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับที่สูงขึ้น

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายในการขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวไว้ที่ ระดับ 1 มากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย การขอการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมสีเขียวในระดับ 1 นั้นดำเนินการได้ง่าย เพียงแค่มีการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนหรือการฟื้นฟูธรรมชาติ แล้วทำการสื่อสารนโยบายให้บุคลากรในสถานประกอบการได้ทราบ จึงเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการตั้งเป้าหมายในระดับนี้มากที่สุด รองลงมา คือ ระดับ 5 ระดับ 3 และระดับ 2 ตามลำดับ สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม (2556: ออนไลน์) ที่ได้รับรวบรวมรายชื่อสถานประกอบการทั่วประเทศที่ผ่านการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว จากข้อมูลพบว่า มีผู้ผ่านการรับรองในระดับที่ 1 มากที่สุด จำนวน 1,278 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.77 รองลงมาคือผ่านการรับรองในระดับที่ 2 ระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ตามลำดับ

กรณีผู้ประกอบการได้รับการรับรองจากโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวแล้วและต้องการขอการรับรองในระดับที่สูงขึ้นไป ผู้ประกอบการครึ่งหนึ่ง ต้องการให้หน่วยงานของรัฐ สนับสนุนโดยการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจัดทำระบบดำเนินงาน รองลงมา คือ ต้องการให้ภาครัฐให้การฝึกอบรม และต้องการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้ในการจัดทำระบบ ตามลำดับ สอดคล้องกับปียติฯ ตั้งตระกูลสมบัติ (2556: ออนไลน์) ศึกษาการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทยสู่โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ผลการวิจัยในส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรายละเอียดความสำคัญของโครงการฯ หลักเกณฑ์ปฏิบัติ ผลประโยชน์และการประเมินผลของโครงการในระดับต่างๆ ให้ชัดเจนและทั่วถึงแต่ละท้องถิ่นในส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น และควรมีการจัดอบรมความรู้ ให้คำปรึกษา และแนะนำ

แผนการดำเนินงานให้กับผู้ประกอบการและสอดคล้องกับ นิคมานันท์ ศรีวิทยา (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเลือก SMEs ประเภทยานยนต์ ชิ้นส่วนไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การศึกษาพบว่า ควรส่งเสริมให้ SMEs ตระหนักถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับจาก ISO 14001 จะทำให้ระดับการตัดสินใจเข้าสู่ระบบ ISO 14001 เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวดังนี้

1. ผู้ประกอบการอยากให้หน่วยงานของรัฐทำงานเชิงรุกโดยการผลักดันผู้ประกอบการให้เข้าร่วมโครงการอย่างจริงจัง
2. ก่อนที่ผู้ประกอบการจะเข้าร่วมโครงการต้องมีจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมก่อน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญเรื่องการสร้างจิตสำนึกเป็นอันดับแรก
3. การขอการรับรองในระดับที่สูงขึ้นไปทำให้มีภาระเพิ่ม ผู้ประกอบการจึงอยากขอการรับรองในระดับเดิม คือ ระดับที่ 1 เท่านั้น
4. ผู้ประกอบการอยากให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ผู้ประกอบการเข้าใจมากขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ
5. ในส่วนของสิทธิประโยชน์ ในการเข้าร่วมโครงการอยากให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนในเรื่องการลดค่า FT (Float Time) ของไฟฟ้าลง เพื่อให้สถานประกอบการสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงาน
6. ในส่วนของสิทธิประโยชน์ ในการเข้าร่วมโครงการอยากให้หน่วยงานรัฐยกเว้นภาษีนิติบุคคลในช่วงปี พ.ศ. 2556-2560
7. หน่วยงานของรัฐควรทำการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการอุตสาหกรรมสีเขียวให้หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ทางวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเกิดการรับรู้และเข้าใจความสำคัญของโครงการตลอดจนประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากโครงการ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนรู้สึกชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ สถานประกอบการมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นในสายตาของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งเหล่านี้จะจูงใจให้สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวแก่ผู้ประกอบการโดยการฝึกอบรมนั้นควรแบ่งกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 สำหรับผู้บริหาร หรือเจ้าของสถานประกอบการ เน้นให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และในกลุ่มนี้ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ รวมถึงประเด็นที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนเพื่อใช้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

กลุ่มที่ 2 สำหรับตัวแทนผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่ในการขอการรับรอง ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการขอการรับรอง การเขียนแผนงานด้านสิ่งแวดล้อม และแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ได้รับการรับรอง

3. อุตสาหกรรมจังหวัดควรตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจัดทำระบบดำเนินงานเพื่อให้สถานประกอบการสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องตามเกณฑ์และสามารถผ่านการรับรองตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ กระทรวงอุตสาหกรรม ควรมีการทบทวนสิทธิประโยชน์ที่ให้กับผู้ประกอบการ เนื่องจากในปัจจุบัน สิทธิประโยชน์ทางตรงสำหรับสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองระดับที่ 1 นั้นยังไม่มีส่วนสิทธิประโยชน์ด้านการได้รับ

ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปีและการได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้นมีเงื่อนไขค่อนข้างมากไม่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวและการผ่านการรับรองในระดับที่ 1 นั้นทำได้ไม่ยากนักเพียงแค่มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและมีการสื่อสารในองค์กร แต่การผ่านการรับรองในระดับที่ 2 นั้นต้องมีแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมและมีการดำเนินงานตามแผนเพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งถือว่ายากพอสมควรสำหรับสถานประกอบการที่ยังไม่เคยดำเนินงานด้านนี้ ดังนั้นผู้สนใจควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการผ่านการรับรอง

อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานประกอบการที่ต้องการขอการรับรองในระดับที่ 2 ต่อไป

2. จากข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม พบว่าตั้งแต่เริ่มโครงการในปี พ.ศ. 2554 จนถึง พ.ศ. 2556 มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการเพียง 2,675 ราย จากโรงงานจำพวกที่ 3 ในประเทศไทยที่มีทั้งหมดประมาณ 70,818 ราย จึงขอเสนอให้ผู้สนใจศึกษาสาเหตุที่สถานประกอบการไม่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

3. ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการด้านการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมอีกหนึ่งประเด็นที่ควรจะศึกษา คือ รูปแบบการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ประกอบการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). *อุตสาหกรรมสีเขียว*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก <http://www.greenindustrythailand.com/cms/content.php?page=home>
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2555). *ก.อุตสาหกรรมยกเครื่องทั้งระบบเดินเกมรุกปั้นโรงงานสีเขียวทั่วไทย*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2557, จาก http://www.greenindustrythailand.com/cms/content.php?page=newspaper_08-12-201
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2555). *สรุปจำนวนโรงงานรายปีแยกตามระดับ*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2556, จาก http://www.greenindustrythailand.com/cms/content.php?page=summary_factroy_by_year_level
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2556). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาสู่อุตสาหกรรมสีเขียว*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม.
- กิตติพงศ์ จิรวังศ์. (2555). *มาตรฐานสีเขียว*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2555, จาก <http://thailandindustry.com/guru/view.php?id=16863§ion=9>
- นิจมานันท์ ศรีวิทยา. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มธุรกิจประเภทยานยนต์และชิ้นส่วนและไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพมหานคร.
- ปิยธิดา ตั้งตระกูลสมบัติ. (2556). *การปรับตัวของอุตสาหกรรมไทยสู่โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2556, จาก <http://www.freightmaxad.com/magazine/?p=3669>
- วรารณ กัลยาเลิศ, วีรธ วัฒนาค. (2541). *การประเมินสาเหตุที่ไม่ดำเนินการตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) ของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2550). *การบริหารคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 271-274.

สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2554). *การเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐนิเวศ*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2554, จาก <http://www.iei.or.th//media/www/file/435/90739611378872506.pdf>

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี. (2556). *รายชื่อโรงงานจำพวก 3*. 20 มีนาคม 2556.

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2557). *Green Corporation: กลยุทธ์บริษัทสีเขียว ผลิตรายการออกใบทางธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2554, จาก <http://www.thaichamber.org/scripts/detail.asp?nNEWSID=4229>

อภิสิทธิ์ ตั้งเกียรติศิลป์, และอุดม สาระพันธ์. (2551). *ความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่งออกไทยต่อมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 20006 Social Responsibility) (เลขทะเบียน099531)*. ปทุมธานี: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อรรณพ ขาวนุ่น. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดตั้งระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 กรณีศึกษา: อุตสาหกรรมผู้ผลิตแผงวงจรรวม (เซมิคอนดักเตอร์) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น: กรุงเทพมหานคร.

Bussakorn Khumhome received her Bachelor Degree of Science (Public Health), major in Sanitary Science from Khon Kaen University in 2000. In 2009, she graduated MBA from Khon Kaen University. She is currently a full time lecturer in Faculty of Management Science, Ubon Ratchthani University.